

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedientja v „Katol. Tiskarni“, Vodniškove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 141.

V Ljubljani, v ponedeljek 22. junija 1896.

Letnik XXIV.

Kmetijske zadeve v državnem zboru.

(Spisal poslanec Fr. Povše.)

(Dalje.)

Investicijski zaklad.

Drugi predmet, o katerem je kmetijski odsek pripravil predlog za drž. zbornico, je zadeva, da se iz velikega investicijskega zaklada, katerega hoče vlada v visokosti več sto milijonov gld. najeti v svrhu izvršitve velikih podjetij n. pr. velikih železnic, uravnav voda, rek, osuševanja i. t. d., odloči svota desetih milijonov gld. tudi v posebni namen za povzdigo kmetijstva. Eno je gotovo, da bo osnivanje kmetijskih zadrug imelo nemalo težko in vprašanje glede denarnih sredstev bo marsikdaj občutna zadruga.

Ce pa bo na razpolago tak investicijski zaklad zadrugam, omogočeno bo zadrugam takoj v početku živahno delovanje in vspešni razvoj. V radost našo zamoremo poročati, da se je kmetijski minister izrazil povsem v soglasju s tem predlogom kmetijskega odseka, ter izjavil tudi, da je finančni minister istega mnenja, ter pripravljen teh 10 milijonov gld. odločiti za kmetijske investicije. Tako imamo vso nado, da se bo jeseni v zbornici ta zaklad tudi sprejel. Najtežavnejše je bilo pri tem rešiti vprašanje, kedo naj opravlja ta zaklad in odločuje o njem, oziroma o razdelitvi, koliko naj odpade na posamezne dežele.

Poslanec iz Češke je zahteval, da se razdeli na dežele na podlagi davkov, kolikor jih posamezne dežele plačujejo. Temu smo se z vso odločnostjo

protivili, ker državne podpore imajo v prvi vrsti namen pomagati tam, kjer je največja potreba.

Večina sprejela je potem predlog ministra, da se osnuje poseben odbor, v katerem bodo zastopane vse dežele po zastopnikih c. kr. kmetijskih družb, oziroma pozneje iz deželnih kmetijskih zadrug. Kmetijski minister je sprožil tudi misel, da bi se za pomnožitev kmetijskega investicijskega fonda imeli pritegniti tudi kapitali, kateri prihajajo iz poštne hranilnega prometa, ki obrestuje izposojene svote po 3 odstotke.

Sklenilo se je pa tudi, da bo zaklad teh 10 milijonov gld. imel v prvi vrsti služiti za povzdigo naše živinoreje, katero povzdigniti na isto stopinjo popolnosti, na kakršni se nahaja n. pr. Švicarska živinoreja, mora biti smoter našega napredka. K temu pa je prvi pogoj, da se res izvrstna plemenska živina more dobiti, te pa ni tako lahko dobiti, ker naše gospodarje tare vedno pomanjkanje denarja. Iz tega zaklada pa bodo zamogli gospodarji dobiti posojila, s katerimi jim bo mogoče nakupiti lepih plemenskih živali, katere mu bodo dajale ves drug prihodek, iz katerega bo mogel potem vračati v teku let svote v povračilo posojila.

Iz povračil pa se bo zopet izposojevalo drugim in tako bo tak kmetijski investicijski zaklad pravi blagoslov za kmetijsko gospodarstvo. To pa je tudi neobhodno potrebno, ako hočemo tekmovati celo s sosedno državno polovico Ogersko, katera vže sedaj spodriva naše pridelke in zelo tare cene našemu blagu. Na Ogerskem so v poslednjih 20 letih mnogo pašnikov preorali in novejši statistični izkazi pričujejo, da je naraslo število njiv od 2 nad 3 milijone hektarov in da sedaj pridelujejo namesto 17

milijonov kvintalov že 40 milijonov kvintalov ali metriških centov pšenice; koruze namesto 14 milijonov že 28 milijonov metr. stotov. S tem žitom in moko preplavljajo naše trge in tudi s pitano živino gospodujejo ogerski trgovci naš veliki živinski sejm na Dunaju!

Pa tudi v državnem interesu je, da pripomore k povzdigi naše živinoreje, kajti nje izvoz znaša mnogo milijonov in prav od izvoza naše živine odvisen je izid naše trgovinske bilance. Letošnja razstava govedoreje na Ogerskem o priliki milenijske slavnosti je osupnila naše avstrijske strokovne kroge, ki trde, da so Ogri storili velik korak v napredku govedoreje, kajti zelo je razširjeno vže Simendolsko plemo, sloveče po svoji hitri rasti in sposobnosti za pitanje.

Ako torej nočemo zaostati, treba, da tudi naši živinorejci enako storé in si izbere le najboljše plemena; k temu pa treba denarnih posojil in v to naj služi investicijski zaklad.

Tudi drug faktor pričenja postajati za naše kmetijstvo kot pereče vprašanje, to je delavsko. Že sedaj je poselska zadeva morda jedna najtežavnih za gospodarje in vedno bolj se vrivajo socijalni demokratje tudi med kmete ter skušajo posle pridobiti za svoje nauke. Ali bo zamoglo kmetijstvo to vse prenašati, dvomim jako, kajti že sedaj tožijo gospodarji, ki morajo polje obdelovati le s ptujimi, najetimi delavci in posli, da ne shajajo, in ni čuda, da večji posestniki dajejo zemljo v najem, ker pri lastni režiji še stroškov ne pokrijejo, o čistem dobičku še govora ni!

Kedor resno razmotriva vso to prikazen in ne mara skrivati glave v pesek kakor ptič strus, mora

LISTEK.

Izlet v Pompeje in na Vezuv.

(Spisal Fr. Kovačič.)

(Dalje.)

II. Na Vezuv.

Drugi dan smo ostali z veselo zavestjo: danes še bomo na Vezuvu, ki nam je vsem že od nekdaj opajal domišljijo. Gostilničar nas je še enkrat zagotovil, da je pot sicer težavna, toda „senza pericolo“ — brez nevarnosti. Še posebej je dostavil, da mej potem ne bo nikdo več tirjal od nas kakega plačila. Tako je govoril on, kako je pa bilo, bomo še zvedeli.

V cerkvi smo se priporočili Mariji Pompejski, okolu osme ure pa smo se dobre volje naložili na voz.

Nekaj nam je kalilo veselje: sicer prijazno italijansko nebo se je stemnilo, debeli oblaki so se kopčili na izhodnem obzorju. Vezuv je ves svoj dim spuščal v dolino. Sklepali smo, da ne bo dobro, toda naš voznik, živahen Napolitanec je z vsem svojim preroškim in meteorološkim duhom zatrjeval, da bomo imeli najlepše vreme.

Naj bo, kakor hoče, danes moramo biti na Vezuvu! Drdrali smo naprej po lepi beli cesti.

Cez nekaj minut smo prišli do starih Pompej. Izza ozidja so neme razvaline radovedno zijale na nas, kakor bi občudovale našo predrznost, da si upamo lezti na hrbet silnemu orjaku, ki je s svojo

sapo celo okolico zakopal v grob. — No, sedaj je Vezuv krotkejši, kakor l. 79 po Kr.!

Peljali smo se naprej mej lepo obdelanimi njivami. Vsa okolica je podobna vrtu; Vezuv jo skoro vsako stoletje znova pognoji. — Cesta vodi skozi majhno mestece — po naše trg — Forre Annonziata. Voznik nas je opozoril na tvornice makaronov, ki stojé ob cesti. To mu je dalo povod, da je začel dolg panegirik na makarone. Prav poetično je pripovedoval, kako izvrstna jed so makaroni, da jih ljudje ondi silno radi imajo, da jih tudi on posebno rad jé. Niti olimpski bogovi ne bi mogli bolj hvaliti nektarja in ambrozije, kakor on svoje makarone.

Hočeš, nočeš, morali smo ga poslušati, mej tem smo pa prišli v zadnjo vas pod Vezuvom — Boscoreale.

Sklep dolgega govora je bil bolj praktičen. — Prostodušno nam je rekel, če bi mu hoteli dati par soldov za makarone. Mej tem, ko bomo mi lazili po Vezuvu, bo on jedel na naše zdravje. Ker je že imel tako blag namen, morali smo segniti v žepe, vkljub oštirjevemu zagotovitju, „da je vse plačano.“

Voz se je vstavil pred neko krčmo, ali kaj je neki bilo, „brade“ nisem videl nikjer. Ko smo se skobacali z voza, hitro nas je obstopila častna straža majhnih in velikih „lazzaronov,“ kakor bi hruško vrgel mej vse.

Nalašč ali po naključju ni bilo dobiti konj, da bi jih hitro zasedli, morali smo čakati v „prijazni družbi“ dobre pol ure. Mej tem so nas desetkrat premerili od pete do glave in tuhtali, kdo da smo,

ali smo Angleži, Francozi ali Grki. — Od dolgega časa sem tudi jaz začel opazovati nove znance. Drli so se in skakali, zlasti so se vrteli okolu nas, če bi morda kateremu žep zijal, da bi si kaj „izposodili“ od nas. Majhni paglavci so se moško postavljali mej veterane, ki so že marsikaj izkusili v svoji lazzaronški službi. Zlasti me je jeden zanimal. Bil je visoke, tanke rasti, kakih 20 let, nemarno oblečen, črn, suh kakor hrošč. Kakor paša je stal mej svojimi tovariši. Govoril je malo, a oči so mu švigale kakor blisek na vse strani. Imel je ravno zajutrek. V desnici je držal velik nož, v levici pa velikanski kos kruha in kozji sir. Užival je božji dar, da je bilo veselje. Kakor mačke so ga svetlo gledali njegovi tovariši, skoro bi rekel, da so požirali, kar je on mlel. Ko je spravil celo reč v notranje prostore, vtaknil je zadovoljno svoj nož v žep, obrisal se in začel svojo službo. Drl se je, kakor bi dajal povelja, klet, naganjal pobaline sem in tje, delil zausnice, kakor pravi turški paša.

Naposled so od nekod prignali suhe mrhe, da nas ponesó na Vezuv. Sedaj je šele postalo živahno! Vsak je imel kaj opraviti, če drugo ne, je konja natezal za rep. Ko smo svoja trupla zmetali na sloke konjske hrbte, nastal je prav kritičen čas. „Častna straža“ je zahtevala plačo! To je vrišč, skakanje, suvanje, preklinjanje, kakor bi človek prišel mej Hotentote. Najbrž se je že tudi konjem preveč zdelo, zdirjali so hitro iz njihovega kroga. Kihali in pljuvali so sicer za nami, kar pa nam prav nič ni škodovalo.

(Dalje sledi.)

presoditi, da bo delavsko vprašanje še zadnji udarec zadelo kmetijskemu gospodarstvu, kajti pri današnjih cenah se pač ne more misliti na večja plačila in skrajšanje delavne dobe, kajti v poljedelstvu je itak mnogo dni, ko delavci zaradi slabih vremenskih razmer ne morejo delati, pač pa morajo biti plačani. Da se tam vsaj deloma opomore, treba bo vsekako, da si kmetijstvo omisli kmetijske stroje, ki so primerni njegovim potrebam, in tako skuša pospešiti delo. Kar posamezni ne zmore, zjedineni kmetovalci zmorejo, da se združijo in skupno omislijo take stroje. K temu pa treba zopet denarnih sredstev in prav v to ima služiti investicijski kmetijski sklad.

(Konec sledi.)

Obsodba liberalizma.

(Dalje.)

Verska šola.

Ko so stali dne 14. aprila 1893 avstrijski romarji pred svetim očetom, govoril jim je kratek, a pomenljiv govor. Ker je mogel govoriti samo nekaj minut, izbral si je ono snov, katera se mu zdi za Avstrijce najbolj važna: govoril je o verskih šolah:

„Obljubujete nam, da boste v zasebnem in javnem življenju pokorni škofom, častili Mater Božjo, izogibali se dotike s slabimi družbami, pospeševali versko vzgojo cerkvenih redov: zelo vam čestitam o temu krepostnemu sklepu, in z vso svojo veljavo zahtevam o, da ga potem tudi izpolnujete.“¹⁾ Saj vidite, kakšni so časi, kako nevarni svetosti življenja, kako sovražni slobodi katoliškega imena.

Na vsak način je treba pazljivejši bdeti, in krepkejši napenjati svoje moči v vseh dolžnostih.²⁾

Posebno jedno stvar vam izrečno omenjamo, katera je največje važnosti za prospeh in srečo države. Kakor se je doslej več izbornih mož izmed vas za to stvar borilo, tako se morate zanj boriti krepko in vneto vi vsi in ne smete nikdar odnehati.³⁾ V mislih nam je vzgoja katoliške mladine; vsako pravo: božje in človeško, nam zapoveduje, da obranimo in odstranimo od mladine v šolskem pouku vsako nevarnost pohujšanja.“

Tudi hudo mora imeti, kdor v teh očetovskih besedah ne čuti ostre graje. Vesel pač papež ni mogel biti Avstrijcev. Prišli so se mu poklonit možje katoličani iz popolnoma katoliške države, kateri so vlado, svoj denar, časopisje, slovstvo, celo vzgojo svojih otrok prepustili v brezmejni zaslepljenosti in v grešni nemarnosti — judom in liberalcem. Se sami so pomagali brezvercem do vlade in jim prepustili prav vse. Samo dva privilegija so si obdržali: da so liberalce volili in da so namesto bogatih judov davek plačevali.

Takim ljudem pač sveti oče ni mogel povedati nič drugega. Avstrijci so bili sicer ginjeni od papežev osebne ljubeznivosti, a prinesli so vendar hudo grajo svoje nemarnosti iz Rima domov.

Verska šola je najvažnejša zahteva za nas. Mi ne mislimo samo na ljudsko šolo, ampak še posebno na gimnazije, realke, pripravnice in univerze. Zlasti na gimnazijah se učni red tako s strahom izogiblje krščanskega imena, kakor bi bilo strupeno. Abiturijent mora poznati natanko stare in nove pogane, znati na pamet njihove pesni, na izust njihovo življenje, a o najpoglavitejših krščanskih resnicah mu ni treba vedeti ničesar. Na univerzah pa skrbje judovski in liberalni profesorji, da se naravnost napada vera, v imenu „znanosti“. Zahteva verske šole je najgotovnejše znamenje, s katerim se ločijo pri nas katoličani in liberalci. Druga vprašanja, zlasti gospodarska, so pri takih ljudeh navadno vprašanja lastnega žepa. Zato so si v njih tako nasprotni, kakor n. pr. liberalci in socialni demokrati. A pri verski šoli se gre res samo za vero — in tu se pokaže prava barva.

¹⁾ »De iis vero rebus, quas in vitae rationibus tum privatae tum publicae vos profiteri velle nimirum de obtemperacione Episcopis, de cultu Virginis, Dei parae, de vitandis sectarum malarum contagiis, de religiosa Sodalitatum eruditione provehenda, magnopere gratulamur virtuti propositoque vestro: et quod estis sponte persecuturi, idem volumus cohortatione quoque et auctoritate Nostra posthac persequamini.« Observantiam. 14. apr. 1893. Škof L. 1893. VI. 64.

²⁾ »Omnis excubare vigilantius necesse est, et ad omne genus officii vires intendere vehementius.« Tam. 64.

³⁾ »Opus est nunquam intermisso labore studioque omnes contendere.« Tam. 64.

Da je verska šola res silno potrebna, spoznamo najbolje, če opazujemo zmešnjavo v verskih in modroslovnih nazorih, katero je naredila brezverska šola v naši družbi.

„Ne moremo gledati v prihodnost brez strahu, — pravi sveti oče —, ker se neprenehoma nova semena hudobije vsajajo v srce mladine. Znano vam je, kako se uči v javnih šolah: cerkveni oblasti ne puste blizu, in v oni dobi, ko bi bilo najbolj potrebno nežna srca vzgajati skrbno in pazljivo po krščanskih resnicah, verski nauki navadno molče.“

„Ko odrastejo, pridejo v še večjo nevarnost, katera jim preti od pokvarjene znanosti: ta je čestokrat taka, da mladine ne uči resnice, ampak jo samo bega z goljufivimi nazeri. Kadar predavajo svoje znanosti, modrujejo samo po svoji pameti in zaničujejo božjo vero: s tem si jemljejo sami najtrdnjšo podlago in najsvetlejšo luč, v mnogih stvareh se motijo in ne vidijo pravega.“

„Mej te nazore spada n. pr. nauk, da je vse telesno, kar je na svetu; da imajo ljudje in živinčeta isti izvor in podobno naravo; celo takih je mnogo, ki o samem najvišjem vladarju in stvarniku sveta, o Bogu, dvomijo, ali je, ali ni, ali se pa o njegovem bistvu motijo, kakor pogani, najgrše. Taki nazori seveda morajo čisto izpremeniti nazore o kreposti, o pravu, o dolžnosti.“

„Tako torej: ko bahato razglajajo neodvisnost razuma in bolj povzdigujejo zmoglost pameti, kakor je prav —, kaznujejo se sami s pravično kaznijo za svojo prevzetnost s tem, da so nevedneži v najvažnejših vprašanjih.“⁴⁾

„Kadar je duša pokvarjena z napačnimi nauki, pride hkrati tudi pravna izprijenost, kakor bi se ugneznila v žile in v mozeg. Ta izprijenost se pri takih ljudeh brez največjih težav ne dá popraviti, zakaj z jedne strani jim nespametni nazori kvarijo sodbo o pravosti, z druge strani jim manjka luči katoliške vere, katera je začetek in podlaga vse pravičnosti.“⁵⁾

„Koliko nesreč sledi iz teh vzrokov za človeško družbo, vidimo vsak dan na lastne oči. Strup brezbožnih naukov se je naglo zajedel v javno življenje in v državno upravo: racionalizem, materializem, ateizem so rodili: socializem, komunizem, nihilizem; to so bolečine in grozne kužne bolezni v družbi, a da so morale nastati iz onih načel, ni bilo samo mogoče spoznati, ampak nujno.“⁶⁾

To imamo torej od novodobne šole. Avstrija se ne bi tresla pred socializmom, če si ne bi bila vzgojila te strupene kače sama v brezverski šoli. — Naj nikdo ne misli, da so socialni demokratje samo proletarci, ki ne znajo ne pisati, ne brati! Jeden pogled v njihove liste priča, da so mej njimi možje, kateri so se nasrkali vsega brezbožnega strupa po srednjih in visokih šolah. Njihovo znanje navadno ni temeljito, a je obširno, njihov jezik gladek, njihova pisava pikra, zbadljiva in sarkastična, da vzbudi vse strasti v človeški duši.

To imamo od brezverske šole!

⁴⁾ »Dum rationis principatum gloriose praedicant ingenique subtilitatem magnificentius, efferunt, quam par est, debita superbiae poenas rerum maximarum ignoracione luant.« Exeunte iam anno. 1. dec. 1883. Desclée. III. 192.

⁵⁾ Desclée, tam 193.

⁶⁾ Desclée, tam 193.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. junija.

Delegatji sta v sobotni seji zaključili svoje letošnje zasedanje. V avstrijski delegaciji se je pričetkom seje rešilo več prošenj, ki so se s priporočilom izročile vladi eventuelno vojnemu ministru. Nato se je v drugem in tretjem branju odobrilo poročilo referenta gledé delovanja ogerske delegacije, v katerem se izjavlja, da se popolno strinja z delovanjem avstrijske delegacije. Konečno je izjavil zunanji minister grof Goluhovski, da bode predložil sklepe delegacij v Najvišje potrjenje, ter je naznanil Najvišjo zahvalo delegatom za vstrajno delovanje, kakor tudi zahvalo skupnega ministerstva za dobrohotnost, zaupanje in voljnost vseh delegatov. Delegat grof Zedtwitz se zahvali zborničnemu predsedniku na lojalnem, patrijotičnem in ljubeznivem (?) vodstvu delegacijskih razprav, in predsednik se zahvali vsem delegatom, ki so ga v težavnem poslu vsestranski podpirali. Pri tej priliki omenja predsednik govora zunanjega ministra ter izraža željo, da bi bila Evropi kmalu dana prilika, preprečiti nadaljni

naraščaj vojnih stroškov in boljše skrbeti za varstvo gospodarskih interesov. S trikratnim „živio“-klicem na cesarja je zaključil predsednik svoj govor in zadnjo sejo avstrijske delegacije. Jednako se je go-dilo tudi v ogerski delegaciji.

Priprave za državnozbornske volitve na Moravskem. Akoravno socialno - demokratična stranka ni zadovoljna z novim volilnim redom, vendar se že krepko pripravlja na bližnji volilni boj. V to svrhu prirejajo mnogovrstne shode, na katerih navdušujejo svoje verne poslušalce za organizacijo pri volitvah. V Brnu je govoril dunajski agitator Schrammel, ki je, kakor pri vsaki priliki, napadal „klerikalce“ in krščanske socialiste. Slučajno navzoči zastopnik krščanskih socialistov je hotel zavreči nečuvne napade, toda nahujskani razgrajalci ga niso pustili govoriti ter ga izrinili iz zborovalne sobane. Nato so ljudski osrečevalci takoj imenovali svojega kandidata. Upanje pa je, da ne prodre imenovani kandidat, kajti Staro- in Mladočehi nameravajo združeno postopati zoper njega ter delovati za svojega kandidata.

Mažari proti dr. Luegerju. Kako sovraštvo je vzbudilo dr. Luegerjevo postopanje pri Mažarih, pokazale so že interpelacije, katere so stavili prvaki v ogerski poslanski zbornici, v katerih so pozivljali vlado, naj stori konec „nečuvnemu“ počenjanju dunajskih antisemitov. S tem pa oholi Mažari še niso zadovoljni, marveč hočejo tudi sami energično poseči vmes. Najprvo, kar se namerava v tem oziru, je „patrijotično društvo“. Njegova naloga je, pospeševati akcijo proti agitaciji dr. Luegerja. Člani omenjenega društva se morajo pri svojem vstopu zavezati, da svojih potrebščin ne bodo pokrivali iz — avstrijske, posebno pa ne dunajske industrije. V prihodnjih dneh se skliče velik ljudski shod, na katerem se bode razmotrivalo to vprašanje in ustanovilo imenovano društvo. Tako hudo, kakor se napoveduje, menda ne bo, ker ne bodo Mažari tako lahko pogrešali vseh avstrijskih izdelkov, ako pa vkljub temu kaj jednacega izvedo, tostranska državna polovica vsled tega gotovo ne bode propadla.

Nemiri mej petrograjskimi delavci. V dneh slavnosti kronanja ruskega carja, ko so se nebrojne množice ruskega prebivalstva radovala s svojim poglavarjem in njemu na čast prirejale mnogovrstne ovacije, je začelo vreti mej petrograjskim delavstvom. Vendar se pa njihova nezadovoljnost ni pokazala še v javnosti, akoravno so nanje pritiskali razni skrivni agitatorji in jih je revolucionarno časopisje navduševalo k splošnemu upor, marveč bili so do dneva, ko se je objavil carjev manifest, še popolnoma mirni. Pričakovali so namreč, da pri-nese ta tudi zanje kakih polajšav in zboljšanje njihovega stanja. Toda varali so se in še tisti dan je bil spomenik Petra Velicega priča velike delavske demonstracije, katero je bilo moč zadušiti še le z orožjem v roki. Popolen mir pa še danes ne vlada v ruskem glavnem mestu in bati se je, da ne bi se še povečal. — To vrenje mej petrograjskim delavstvom traja že od delavske vstaje v Ivanovo-Vosnessensk in Teikovu. Imenovani ustaji sta trajali dobra dva tedna in sta se končali vsled nekaterih koncesij od strani tvorničarjev. Delodajalci so obljubili preskrbeti delavcem nova stanovanja, odpraviti ponočno delo in izplačevati zaslužen plačo le v gotovini. Odklonili so pa zahteve glede okrajšanja delavnega časa in zvišanja plače in vsled tega se ni nikdar popolno pomirila splošna nezadovoljnost. To sta še povečala dva revolucionarna časnika, ki sta pričela izhajati v mareu oziroma v maju. Prvi list „Boriba“ izhaja nekje na Ruskem in sicer v največji tajnosti, drugi „Rabotnik“ pa prihaja v velikih množinah iz Genfa. Ta dva revolucionarska časnika igrata veliko ulogo mej ruskim, posebno petrograjskim prebivalstvom. Ruska vlada hoče zatreti te pojave z vojaško silo ter dela posebno velike priprave, da se ne bi vršili na dan, ko se povrne car v stolno mesto, še kaki večji nemiri.

Koraki turške vlade v pomirjenje razburjenosti na Kreti. Novi generalni guverner na Kreti, Abdulah-paša je izdal na prebivalstvo otoka Krete obširno okrožnico, v kateri poskuša v ime vlade in sultana potolažiti razburjeno prebivalstvo. Pismo govori o raznih ugodnostih, katere namerava vlada uvesti, ako bode prebivalstvo popolno pokorščino in udanost skazalo. Vse zahteve se bodo pa le tedaj izvedle, ako ne bodo nasprotovale nazorom sultanovim. Obljubljuje se prebivalstvu nadalje, da bode izostalo vsako zasledovanje, ako odstopijo od svojih zahtev, se pomire in vrnejo na delo. —

Turška vlada želi torej, da bi zatirano prebivalstvo odstopilo od upravičenih zahtev in se pomirilo. Kaj jednacega se je v turških pokrajinah že pogosto pripetilo, toda vlada se je takoj na to izneverila svojim obljubam. Izgovarjala se je navadno s tem, da vlada zopet najlepši red in je torej ljudstvo popolno zadovoljno. In ravno tako se lahko pripeti sedaj, ako bode namreč prebivalstvo tako nespametno, da se bode dalo zapeljati ničevim obljubam turške vlade.

Španska vlada proti anarhistom. Kakor smo že ob kratkem poročali, je izdelala španska vlada načrt zakona, v katerem se nahajajo določbe glede zatiranja anarhistov. Dotični načrt je predložila vlada zbornici in obsega nastopne glavne določbe: vsi zločinci, ki so izvršili kako zločinstvo z dinamitom ali je samo poskušali, pridejo pred vojno sodišče, resnični zločinci in vdeležniki se obsodijo v smrt, zarotnike pa je poslani v pregnanstvo, ostali zločinci se odpošljejo v prisilne delavnice ali druge jednake kaznilne zavode. Konečno se navajajo obširne določbe proti raznim anarhističnim časnikom in brušuram. Zakon se ima uveljaviti le za štiri leta in se v slučaju potrebe še podaljša. Kakošni glasovi bodo o tem zakonu zavladali v zbornici, o tem še ni nikake gotovosti, vendar upa vlada, da dobi zanj potrebno večino in s tem izvrši velevažno delo.

Kalepska pogodba. V zadnjem času pišejo razni listi o pogodbi, ki se je sklenila dne 15. okt. 1878 v mestu Kalepa blizu Kaneje na otoku Kreta, mej Mukhar-pašo kot sultanovim zastopnikom in kretanskimi pooblaščenici glede uprave na Kreti. Kakor znano, delujeta sedaj avstrijski in ruski kabinet z vso silo na to, da se turška vlada v polni meri ozira na posamne določbe imenovane pogodbe, kar je nujno potrebno, da se vrne težko zaželeni mir mej razburjene prebivalce. Pri ti priliki toraj ne bode odveč, ako navedemo posamne odstavke te pogodbe. Zahteva se 1., da se vsprejme leta 1876 predlagani organičen statut za Kreto, 1., da se imenuje krščansk guverner, katerega pa morajo za dobo petih let potrditi evropske velevladi, 3., podnamestnik mora pripadati onemu veroizpovedanju, kateremu pripada večina prebivalcev dotičnega okraja, 4., obstoječi zakoni se morajo spopolniti s francoskimi zakoniki, 5. vojaštvo je omejiti samo na utrjena mesta in 6. se določa, da mora pripadati polovica dohodkov državni blagajni, ostala polovica pa se mora porabiti za javna dela na otoku. V smislu zgoraj imenovane pogodbe bi morala nadalje sestajati narodna skupščina iz 80 poslancev, namreč 49 kristijanov in 31 mohamedancev, mej tem, ko jih je sedaj v resnici samo 65. Konečno žele, da se uvedo direktne volitve v narodno skupščino, kakoršne so bile poprej v navadi. Kakošen vseh bodeta dosegli naša in ruska vlada, nam pokaže bližnja prihodnost, to je pa gotovo, da se bode turška vlada do skrajne sile upirala zahtevanim „novotarijam“ in bode v jedno mer naglašala, da bo že sama naredila mir z vojaško silo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 22. junija.

(„Slovenska Matica“) ima v sredo, dne 24. junija ob 5. uri popoldne v mestni dvorani svoj letošnji občni zbor. — Dnevni red smo objavili že v jedni prejšnjih števil. Za danes dostavljamo le še, da je treba za sklepčnost po društvenih pravilih navzočnosti 40 zbornikov. Odbor izraža željo, da se društveniki zbora v mnogobrojnem številu udeležé.

(Zidanje justične palače v Ljubljani.) Finančni minister je potrdil kupno pogodbo, s katero se je pridobilo zemljišče na Zeschkovem posestvu za zgradbo justične palače v Ljubljani.

(Za mestne uboge.) Predsednik trgovinske zbornice ljubljanske, trgovec in hišni posestnik gospod Ivan Perdan, daroval je povodom svoje srebrne poroke znesek 100 gl. za mestne uboge.

(Prodaja knežjega dvorca.) Hiša št. 14 v Gosposkih ulicah, tako zvani „knežji dvorec“, last kneza Auersperga, prodal se bode prihodnji četrtek, dne 25. t. m. na prostovoljni sodnijski dražbi. Izključna cena znaša 42.227 gl. Stavbišče v Gosposkih ulicah obsega 37 arov, ostale parcele, ki spa-

dajo k tej posesti, pa 21 hektarov. Dražba vršila se bode v pisarni c. kr. notarja dr. Zupanca v Ljubljani.

(Železnica čez Ture.) Minolo sredo je v avstrijski delegaciji govoril vojni minister o vplivu, ki ga ima vojna uprava pri grajenju železnic, ter med drugim rekel: Glede železnice čez Ture daje vojna uprava prednost železni črti skozi Bohinj pred ono čez Predilj, zato ker je prva v stratežnem oziru mnogo varnejša.

(Iz Zagorja.) Grozna nesreča bi se kmalu zgodila pri nas včeraj med prvo sv. mašo. Stvar je bila ta: Na stranskem koru na evangeljski strani je neki gospej slabo prihajalo, tako da je omahnila. Navzoče žene so jej hitro pomagale. Pri tem se preobrne mala pručica in povzroči nekoliko ropota. Ravno v istem trenutku stopi nekdo v pritličje zakristije, da bi zmočil robec v vodi in oni gospej pomagal. V zakristiji navzoči se prestrašijo, ko slišijo zgornji ropot pručice in tega, ki je šel hitro po stopnicah, misleči, da se je kaj podrla. In v istem hipu zavpije vse ljudstvo v cerkvi, kriči in zdihuje, da se ti je krčilo srce. G. kaplan, ki je bil ravno na prižnici, kliče na vse grlo, naj se ne boje, ni nikake nevarnosti, pomirite se. Toda vse zastonj. Vsakdo je hotel prvi biti zunaj, kar pa ni šlo. Vsled tega nastane pri vratih taka gužva, da jih je v trenutku cela kopica na tleh ležalo. K sreči sta bila navzoča dva krepka moža, da sta jih izmej vrat izvlekla. — Še le čez nekoliko časa se je ljudstvo pomirilo in vrnilo v cerkev, ko so videli, da je g. kaplan bral navadna oznanila na prižnici. Posebne nesreče ni bilo nobene razven tistih, ki so bili nekoliko pohojeni. Pri tej priliki se je zopet pokazala zlobnost in hudobija socijalnih demokratov, ki so domu grede vso stvar izvrčevali na „katol. delav. družbo“, češ samo ta je vsega kriva, drugi zopet, škoda, da se ni podrla na nje in vse zmečkalo itd. Hvala Bogu njih želja se do sedaj še ni vresničila.

(Cerkveno praznovanje petdesetletnice Alojzijevejšča.) V knezoškofjskem Alojzijevejšču se je praznoval včeraj god sv. Alojzija s prelepo slovesnostjo. Ob 8. uri so se pripeljali mil. gosp. knezoškof ter so opravili v hišni kapeli sv. mašo, po kateri so v lepih besedah nagovorili gojence. Govorili pa so o zvestobi do poklica: kako je sv. Alojzij ostal, spoznavši jedenkrat za trdno, kam ga kliče Bog, zvest temu klicu in poklicu in premagal vse ovire, dokler ga ni dosegel; in kako važno je, da mladenič ostane zvest poklicu, ker poklic — to je tista posebna pot, po kateri hoče Bog sam, da hodi vsak posameznik, in za to pot daje Bog tudi potrebnih milostij, dočim jih na drugi poti ne bo imel, ako izgreši pravo od Boga samega odmenjeno; in da mora mladenič, ako hoče ostati zvest do konca, marsikaj storiti, marsikaj pa tudi opustiti: zlasti skrbno paziti na čistost srca, po sijajnem vzgledu angeljskega zavetnika, ker, če marsikateri izgubi poklic, se to, kakor pričajo mnogi vzgledi, zgodi najčeseje vsled tega, ker je prej izgubil — čistost srca; in dalje: kako pazen mora biti mladenič glede na čitanje leposlovnih izdelkov, tovaršije, zlasti o počitnicah, ko se tolikrat v nekaterih dneh podere, kar se je zidalo celo šolsko leto, da, cela leta. Kako so prelepe besede segle do srca, se lahko spozna iz tega, da se je reklo po govoru, ki je trajal skoro celo uro: „Poslušali bi bili Prevzvišenega radi še in še . . .“ Po cerkvenem opravilu so obiskali mil. g. knezoškof gojence po njih učnih sobah, kjer so se zanimali za vsakega, za vsakega imeli prijazno besedo pohvale, bodrila ali tolažbe. — Letošnje praznovanje godu sv. Alojzija je pa toliko pomenljivejši, ker se je to leto obhajalo petdesetič v tem zavodu. Tako se je torej vršila ob jednom po cerkveno petdesetletnica Alojzijevejšča. Javno pa se bode slavila, kakor smo izvedeli, v 1. dan julija t. l. ob 7. uri zvečer, s skromno slovesnostjo, katere natančnejši vsposed se še objavi. Gosp. prof. A. Foerster, hišni učitelj glasbe, je vglasil za to priliko novo prekrasno skladbo, kateri je besede zložil dr. Jož. Debevec. Kskor čujemo, se pripravljajo za tisek v „Zgodovinskem zborniku“ doneski k zgodovini Alojzijevejšča, ki izidejo tudi v posebni knjižici.

(Vspored) za tridnevne duhovne vaje za moške v misijonski cerkvi presv. Jezusovega Srca od dne

27 do 30. junija 1896. V soboto, 27. junija, ob 7. zvečer: Vvodni govor. — V nedeljo 28. in ponedeljek 29. junija, zjutraj ob 6. uri sv. maša z blagoslovoma, ob 3/4 na 7. uro prva pridiga, ob 3/4 na 10. uro sv. rožni venec, ob 10. uri slovesna sv. maša, ob 11. uri druga pridiga, zvečer ob 1/2 7. uri sv. Križev pot, ob 7. uri tretja pridiga, ob 3/4 na 8. uro sv. blagoslov. — V torek, 30. junija, zjutraj ob 1/2 5. uri tiha sv. maša, ob 5. uri prva pridiga, ob 3/4 na 6. uro sv. maša z blagoslovoma, ob 3/4 na 10. uro sv. rožni venec, ob 10. uri slovesna sv. maša, ob 11. uri druga pridiga, zvečer ob 3/4 na 7. uro sv. Križev pot, ob 1/2 na 8. uro blagoslovljenje križev, rožnih vencev in svetinj, zadnja pridiga in papežev blagoslov, ob 8. uri slovesna procesija, katere se udeležijo le možki, potem zahvalna pesem in sv. blagoslov. — Opombe: 1. Pri pridigah smejo le možki v cerkvi biti. 2. Popolen odpustek zadobé tisti, ki v duhovnih vajah prejmejo sv. zakramente in molijo v namen sv. Očeta vsaj 5 očenasev.

(Na Studencu) pri Fužinah so obhajali včeraj popoldne izredno lepo slovesnost, namreč blagoslovljenje novega znamenja lurske M. B. na mostu. Ze pred 4. uro se je zbrala nebrojna množica občinstva iz vseh bližnjih vasij, posebno veliko tudi Ljubljancev, na mostu čez Ljubljanico in na obeh straneh mostu. Most in bližnja okolica sta bila vsa v mlajih in zastavah, znamenje samo pa kar največ mogoče okrašeno. Ob 4. uri je pričel slovesnost č. g. poljski župnik s krasnim, slavnosti primernim govorom, nato sta z gospodom kapelanom molila litanije M. B., na kar se je vršil blagoslov znamenja. Po dovršeni slovesnosti so hitele množice v velikih trumah proti znamenju, počastit blaženo Devico in do pozne noči je bilo zelo živahno v bližini znamenja. Streljanje iz topičev je povzdigovalo veselo slovesnost.

(Izjava.) Gledé mojega „Poslano“ v „Slovenca“ št. 136, na katero odgovarja g. Zimmerman v sobotnem „Narodu“, izjavljam, da ostanem pri svoji trditvi in sem pripravljen s pričami dokazati na onem mestu, o katerem g. Zimmerman v „Narodu“ govori. — Zagorje ob Savi, dne 22. junija 1896.

Tomaž Rožnik, kapelan.

(Starinska najdba.) Staro leseno hišico iz desk so našli danes blizu 2 m pod sedajnimi tlemi pri kopanju za fundament nove zgradbe v Lingerjevih ulicah. Brž ko ne so to ostanki nekdanje naselbine ribičev in brodarjev, ki so okoli cerkvice sv. Miklavža bivali. Tudi pod zidovjem Ravnihirjeve, nekaj Permetove hiše v Špitalskih ulicah so bili najdeni koli in tramovi takih lesenih stavb. Ogljena plast nad temi stavbami dokazuje, da je bila naselbina po ognju pokončana, mogoče v XIV. stoletji, o katerem Valvazor pripoveduje, da je večkrat ogenj mesto uničeval.

(Kres.) Jutri, dne 23. junija žgal se bo na Drenikovem vrhu kres.

(Zagotovitev ovsa, sena, slame, drva, premoga in koaksa.) V namen zagotovitve ovsa, sena, slame, drva, premoga in koaksa za l. 1896/97 se bodo vršile zakupne obravnave in sicer v vojaškem preskrbovalnem magacinu v Gradeu dne 16. julija 1896, v Mariboru 13. julija, v Ljubljani 2. julija, v Celovcu 20. julija, v Trstu 7. julija, v Gorici 6. julija in v Pulju 9. julija. Ponudbe je vložiti imenovane dni do 10. dopoldne pri dotičnih c. in kr. vojaških preskrbovalnih magacinih. Podrobnosti se razvidijo iz zakupnega razglasa, ki je vsakemu na ogled tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Društva.

(Vabilo k tomboli) katero priredi kmetijska podružnica v Begunjah (Gorenjsko) v ponedeljek dne 29. junija t. l. v gostilniških prostorih gosp. Mchl a v Poljčah. — Vspored: 1. Tombola. 2. Prosta zabava. — Začetek ob 4. uri popoldne. Vstop prost. Dobitke za tombolo hvaležno sprejema g. Michel. Čisti dohodek je namenjen za sušilnico. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Telegrami.

Dunaj, 22. junija. Presvetli cesar je dospel včeraj ponoči s celim spremstvom iz Budimpešte.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurznem listu
raznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Beziirk,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

